

Bakioko Toponimia-II

Egindako bearraren
emoitza-argibide batzuk.

A.- Soziolinguistika arlokoak:

Gizaldietan ostenduz joan jakuz leku-izen istorikoak, izkuntzearen barruko ordezkatzeko prozesua dala-eta: **San Juan/Gaztelugatxe, San Migel/Zumetzaga, ...**

Administrazio eta ezkuntza erdaldunaren eragin sakona. Gaur eguneko euskaldunen kulturen izen ofizialak erderazkoan esateraginokoa, euren erriko berbetan eta oiko artuemonetan beste era batera, euskeraz, entzun, esan eta erabili arren: **súbidxorre / Zubiaur ...** Abizenak bardin ebatzen dabez: Larrazabal, Ormazza, Zugazaga, ...

Toponimoak zein antroponimoak ebateko era ori jasoago eta jatorragotzat dauke, betiko ebakerea ostera, euskerearena atan be, askok baseritarkeria eta arlotekeriartzat emoten dabe.

Ezin dogu aaztu be, urtean-urtean milazak kanpotarrak joaten dirana Bakiora, udan batez be. Kanpotar orreek, geienak, erdaldunak dira eta euren oitura fonologikoak erabilten dabez Bakioko lekuizenak esaterakoan. Ori luzetara igarri egiten da eta egin egin da daborduko. Eurok euskaldunak izanda be,

nekez jakiten dabe zeintzuk diran izenen jatorrizko azentuerea eta akoskerea, erderearen arau fonologiko arrotzak erabilten dabezalako:

Báquio → *bakidxó* / **Bakio**

Leku-izen asko dira etxekoen artean erabilteko modukoak, bigarren mailako toponimotzat artuten dabez, eskrituretan beste izen bat dakarrela. Agirietan agertuten diran izenak eta etxean erabilten diranak askotan, bada, ez datoz bat (soloak, basoak). Izen barriak, erosoagoak, erabilten dabez. Zaarragoak eta benetakoak, eurok jakin arren be, baztertuta, aaztuta, galduta lotuten dira (paperetako leku-izenak inoz agozkoak be izan dira, zaarragoak):

tionikolasen soloá

sarrátu/mungilleta (Ormatzako Migelen aitak)

Toponimo asko mugatuak dira, paperetan zaarreak, eta gaur egun, agozko erabilkeran, mugabakoan erabilten dira.

Zer dala eta galdu da “-a” artikulua mugatzailearen betekizuna?:

Bazterretxea / <i>bastérretze</i>	Beitia / <i>beitxí</i>
Bengouria / <i>bengúri</i>	Etxebarria / <i>etxébarri</i>
Goikoetxea / <i>goiketxé</i>	Goikolea / <i>goikolá</i>
Goitia / <i>goitxí</i>	Zaitua / <i>saitxú ...</i>

“-a” artikulu mugatzailea agertuten da beste askotan be, solo eta basoen izenetan, batez be. Baina badira izen orreek benetako toponimoak ala etxean erabilteko deitura utsak? Non dago bien arteko mugea?

Goikosolo / Goiko soloa
Solotxiki / Solo txikerra ...

Oikonimia: Etxeen izenetan egon da benetako ordezkatzeari, benetako izenak ostuta eta ezezagun lotu dirala. Gure uste apalean, fenomeno au 100 urterik onantzakoa da. Erriko etxe asko euroi ezizena iminita izendatuak izan dira azken 150 urteotan. Eta orretarako “-ENE/-ENA” atzizkia erabilten izan da (normalean, etxeko biztanleren baten izen edota ezizenetik eratorritako etxe-izenak dira):

Alardone / Aurrekoetxea
Galone / Mintegigoikoa
Gerekane / Larraskoagagoikoa
Indxarrane / Larraskoaga
Panadiene / Errotatxu
Patxuelene / Bekoetxe ...

Ez danak (benetakoak, oso zaarrak diralako): **Gortena/Kortateta, Muxikena, Zaituena, Ostiena/Ostiga, ...**

Beste batzuetan, ostera:

Bastei / Luzarragoikoa	Larrondo / Larrazabala
Martinetzea / Urizarreta	Martinpoda / Garaietxe
Sandxoalde / Erkoreka	Euntzerri / San Pelaio
...	

Erriko toponimia/antroponimia. Erritar askoren abizenak erriko etxeen toponimiagaz bat egiten dabe. Batzuetan, etxearena eta etxeko abizena izen bera izaten da, orain dala 300 urte oikoa zana: **Agirre, Altzaga, Artetxe, Azeretxo, Barturen, Benguria, Elexpuru, Erkoreka, Errenteria, Gabantxo, Garai, Gaubeka, Goitia, Jauregizar, Larragan, Olazar, Ormatza, Ugalde, Uriarte, Zabala, ...**

Leku-izen Istorikoak (Muxika zein Butroi etxe-koak oinaztarrak ziran, alantxe izan zan Bakio be): **Butroetxe, Muxikena, ...**

Toponimo zaarrak/toponimo barriak. Leku-izenik geienak Erdi Arokoak ei dira. Zeintzuk dira zaarrenak? Normalean, mendi, inguru andi, erreka eta etxe zaarren izenak,

beste batzuen artean. Barrienak, ostera, soloen izenak izaten dira. Toponimo zaarren artean: **Amutzaga, Armurua, Azeretxo, Bakio, Basigo, Barturen, Erkoreka, Garrakola, Gaubeka, Jata, Minitua, Zarratxo, Zeuba, Zumusu, ...** Toponimo barrien artean: **Arbebaso, Erdikoetxe, Garaisolo, Iparragirre, Lurbarria, Makuena, Solobarri, ...**

(-AGA/-ETA; -TI/-DI Urezanti/Urezandi)

Esangura ezezaguna/iluna dauken leku-izenak (leku-izenik zaarrenak, aurki): **Amutzaga, Andio, Andiño, Armurua, Armuki, Azeretxo, Bakio, Basigo, Barturen, Burdingotza, Erkoreka, Gabantxo, Garrakola, Gaubeka, Gorozo, Izuntza, Jata, Minitua, Zeuba, Zeukidi, Zumusu (Zubimusu?), ...**

Ingurune andietan, bakotzak izena euki badauka be, euren barruan dagozan solo edota basoak be, bakotzak izena eukiten dau: **Amundegi / amúndi, Anbieta, Luarreta, Bidetxalde, Idarra, ...**

Orain dala 100 urtera arte, XIX. gizaldian (karlistaden ondorioz) batez be, Euskalerriko beste leku batzuetatik artzain etorri ziran lagun asko gure alderdira (gipuzkoar eta naparrak): **Ansorregi, Armendaritz, Erauzkin, Imatz, Iturain, Lasa, Sasiain, ...** Ze eragin euki dabe eurok Bakioko berbetan? Eta erriko toponimian?

B - Erriko berbetearen ezaugarri toponimiko batzuk:

Euskalkiaren ezaugarri orokorrak: -aga, baltz, barren, barri, bedar, burdi, -dui, eleiz, gan/gana, gorta, aretx/aritx, idar, iko, leizar, mustur, solo, toki, txarri, -txu, -tza, uri, zilo, ...

Izkuntza berezitasunak:

saila/sail (Saillaluze / txorisail, ...)
zulo/zilo (Lukizillo, Txakurzulo, ...)

Berba fosilizatuak toponimian: **Aldapa** (aldapa/al-dats-sin.), **Belategi** (bele/erroi-sin.), **Ibarra** (ibar/vega-erd.), **Lorrekoibi** (ibi/Ø-gal.), **Nazape** (naza/urbide-sin.), **Usategi** (uso/paloma-erd.), **Zintadui** (zinta/Ø-gal.) ...

Beste euskalkien eraginak (Gipuzkoa eta Nafarroako artzainak): **Aldapa/Aldatsa, Lurberri/Lurbarri, ...**

Agoskerea:

Toponimia atzizki batzuen agoskerea Bakioko euskeran:

-AGA/A(+azentua), -IA/IDXE (+azentua):

Karabiaga / *karábia*
 Karabia / *kárabidxe*
 Altzaga / *áltza*
 Amutzaga / *amútzza*
 Areaga / *aríá*
 Eitzaga / *éitza*
 Idarra / *idérra*
 Luzarraga / *lúsarra*
 Oiaga / *óidxa*
 Osinaga / *usiña*
 Piperraga / *pípérra*
 Pozuaga / *pósoa*
 Txikoarriaga / *txikoarrídxá ...*

-ALDAI: Aldai / *áldei*
 Faraldai / *fáraldei*
 Mendialdai / *mendiálde ...*

-TEGI/-TEI: Bastegi / *bastéi*
 Belategi / *bélatei*
 Garategi / *gáratei*
 Otsategi / *otzatéi*
 Pipertegi / *pípertei*
 Usategi / *úsatei ...*

-DUI/-DI: Arextui / *Arexti ...*

-ONA atzizkidun leku-izenak (etxeak):

Besondona / *besondá*
 Gorrondona / *gorrondá*

“J”-ren agoskerea: dxéurisarre / *Jauregizarra*
 dxatá / *Jata*
 dxéuri / *Jauregi*
 dxolapitxiñé / *Joanlopetxena*
 sandxoanálde / *Sanjoanalde ...*

Leku-izen asko, agozkoagaitik, jatorrizko izenetik itxuragetuta eldu dira gure egunotara arte. Orretan azpieuskalkiaren arau fonetiko-fonologikoak garrantzi andia euki dabe. Sarritan, agiri zaarretan gorde dira jatorrizko izenak. Esate baterako:

Zintadui → *sintxedui* → *sintxedi* → *sintxeri* → *sintxíri*
 Mintegi → *mintxegi* → *mintxeri* → *mintxíri*

Azentua:

bakidxó (Bakio), *údxerte/udxerté* (Uriarte), *dxatá* (Jata), *bélatei* (Belategi), *kárabidxe* (Karabia), ...

Atzizki aurreazentuatzaileak (-AGA, -TEGI, -TXU):

<u>Idarra</u> / <i>idérra</i>	<u>Luzarra</u> / <i>lúsarra</i>
<u>Belate</u> / <i>bélatei</i>	<u>Usate</u> / <i>úsatei</i>
<u>Garaitxu</u> / <i>gáraitxu</i>	<u>Zaitutxu</u> / <i>saitxútxu</i>

Beste batzuk eurak batuten dabe azentua (-ÁLDE), atzizki azentubatzaileak:

Mendialde / *mendiálde*
Etzebarrialde / *etzebarriálde*

(azentuaren barri zeatazgo jakiteko, ikusi 7. atala)

Toponimian agertuten diran atzizkiak:

-a (artikulu mugatzailea): Karabia, Bengolea, ...
 -aga (ugaritasuna): Piperraga, Ametzaga, Oiaga, ...
 -d(u)i/-t(u)i (ugaritasuna): Sagardi, Amezti, Arextui,..
 -eka (bakartasuna): Erkoreka, Gaubeka, ...
 -ena (etxea): Muxikena, Ostiena, ...
 -eta (ugaritasuna): Elorrieta, Otandieta, ...
 -ika (ark.): Ø
 -i(t)z (izen propiotik): Baratiz, ...
 -kada (ugaritasuna): Saillakada, Axkada, ...
 -ko (nongo): Aldekoa, Zarrakoa, ...
 -ola (ugaritasuna): Garrakola, ...
 -pe/-be (beean): Nazape, ...
 -tegi (lekua): Usategi, Pipertegi, ...
 -tsu (ugaritasuna): Urtsu, ...
 -txu (txikitasuna): Zaitutxu, Garaitxu, ...
 -tza/-za (ugaritasuna): Urkitza, Maillukitza, ...
 -zu (ugaritasuna): Ø

Izenetik eratorritako atzizki edo aurrizkiak (zer/non):

-aldai: Mendialdai, Faraldai, ...
 -alde: Txirrikalde, Artzalde, ...
 -baso: Erlebaso, Urkitzabaso, ...
 -bide: Trabesbide, Andiñobide, ...
 -bizkar: Solobizkarra, Landatxubizkarra, ...
 -erreka: Matxaerreka, Ustaerreka, ...
 -errota: Bekoerrota, Azeretxokoerrota, ...
 -etxe: Artetxe, Bekoetxe, ...
 -ezkina: Errekaezkiña, ...

- gan(a): Koplagona, Larragan, ...
- garai: Ibaigarai, ...
- arri: Munarri, Potorroarri, ...
- atx: Lukiata, Itsastxoriatxa, ...
- erri: Auntzerri, ...
- ibi: Arextuibi, Lorrekoibi, ...
- iturri: Ametzagaiturri, Kandelaiturri, ...
- landa: Birjilanda, Andiñolanda, ...
- larra: Otalarra, ...
- leku: Orbeleku, Lapaleku, ...
- lur: Lapikolurra, ...
- mendi: Jatamendi, Gaubietamendi, ...
- muna: Basamuna, Txitxirritamuna, ...
- mustur: Idimusturra, Irumusturra, ...
- ola: Goikolea, Bengolea, ...
- ortu: Goikortu, Mariortu, ...
- potongo: Buruzkoen potongoa, ...
- sakon: Gazadiko sakona, Idarragako sakona, ...
- solo: Zubisol, Uribesolo, ...
- toki: Abioren tokia, ...
- torre: Amantorre, ...
- uri: Bengouria, ...
- zilo/zulo: Atxulo, Lukizillo, ...
- alde: Errekalde, Iturrialde, ...
- albo: Etxalboa, ...
- arte: Uriarte, Errekarte, ...
- atze: Mintuatze, Suteatze, ...
- aurre: Ibillaurre, Urkitzaurre, ...
- azpi: Etxeazpi, Elorrietazpi, ...
- barren: Solobarrena, Andiñobarrena, ...
- barru: Esparrua, Gazparrua, ...
- beeko: Uribarribekoa, Ibarrabekoa, ...
- be/-pe: Uribe, Birjilandape, ...
- buru: Arbeburu, Elexpuru, ...
- goien: Ormagoiena, Etxegoiena, ...
- goiko: Ortubegoikoa, Ugartegoikoa, ...
- goiti: Azeretxogoitia, Larraskoagagoitia, ...
- guren: Mendiguren, Ibarguren, ...
- ondo: Zubiondo, Kontxaondo, ...
- aurre-: Aurrekosolo, Aurrekoetxea, ...
- barru-: Barrukosolo, ...
- beeko-: Bengolea, Bekoerrota, ...
- erdi-: Erdikosolo, Erdikobenta, ...
- goien-: Goienburu, Goienetxea, ...
- goiko-: Goikolanda, Goikosolo, ...
- goiti-: Goitipe, Goitisol, ...
- andiko- (adb.): Andikoetxea, Andikosolo, ...
- argi-: Argilla, ...
- baso-: Basarte, Basigo, ...
- bazter-: Bazterretxea, ...
- benta-: Bentabarri, Bentazar, ...
- bide-: Bidezaretza, Bidezabal, ...
- bizkar-: Bizkarreko soloa, ...
- bolin-: Bolintxu, ...
- burdi-: Burpidieta, ...
- buztin-: Buztindi, Buztiñasolo, ...
- eleiz-: Elexalde, Elexpuru, ...
- ermita-: Ermitondo, Ermitaurre, ...
- errika-: Errekondo, Errekalde, ...
- errot-: Errotabarri, Errotatxu, ...
- etxe-: Etxegorri, Etxeburu, ...
- gan-: Ganbiribilla, Gantxu, ...
- garai-: Garaikoetxea, Garaitxu, ...
- gatz-: Gaziturri, Gazadi, ...
- gorta-: Gortena, ...
- aize-: Aixederra, Aixeta, ...
- are-: Aremuna, Arietxe, ...
- arri-: Arbe, Arkotxa, ...
- atx-: Axnabarra, Atxategi, ...
- egi-: Egiaetxebarri, ...
- erri-: Errialde, Erripe, ...
- orma-: Ormatza, Ormazarreta, ...
- ibai-: Ibaigane, Ibaiondo, ...
- ibar-: Ibartxueta, Ibarrondo, ...
- iturri-: Iturrialde, Iturritxu, ...
- karabi-: Karabizarra, Karabialde, ...
- koba-: Koba, Kobarte, ...
- korta-: Kortaeta, ...
- kukutz-: Kukutza, ...
- kurutze-: Kurutzeder, Kurutzeko atxa, ...
- laba-: Labaondo, Labatzeko soloa, ...
- landa-: Landabaso, Landabarrena, ...
- larra-: Larrabe, Larrondo, ...
- lur-: Lurgorri, Lurbarri, ...
- mendi-: Mendialde, Mendiguren, ...
- muna-: Munaondo, Munarri, ...
- naza-: Nazape, ...
- ola-: Olalde, Olatxu, ...
- ortu-: Ortube, Ortukalde, ...
- osin-: Osinaga, ...
- palatu-: Palatuondo, Palatugana, ...
- patin-: Patiña, Patiñeko soloa, ...
- portu-: Portukosolo, Portuondo, ...
- pozu-: Pozuilluna, Pozuaga, ...
- saila-: Saillaluze, Saillamakurra, ...
- solo-: Soloburu, Solobarrunagusi, ...
- suerte-: Suertetxikerra, ...
- taberna-: Tabernazarra, Tabernatxu, ...

teila-: Teillaluze, Teilleria, ...
 torre-: Torrezarra, Torreaurreta, ...
 tuntur-: Txuntxurra, ...
 ur-: Urgitxi, Urgura, ...
 uri-: Uriarte, Uribe, ...
 zelai-: Zelaiederreta, ...
 zubi-: Zubiaurre, Zubieta, ...

aume-: Aumerreka, ...
 auntz-: Auntzerri, ...
 ardi-: Artetxe, ...
 bazpi-: Bazpibasoa, ...
 bele-: Belategi, Beleta, ...
 buruzko-: Buruzkoen potongoa, ...
 eper-: Epersolo, ...
 erle-: Erlebaso, Erlieta, ...
 euli-: Eulisol, ...
 atxarrano-: Atxanarrobaso, ...
 idi-: Idimusturra, ...
 itsaspotorro-: Itxaspotorroatxa, ...
 itsastxori-: Itxastxoriatxa, ...
 lapa-: Lapalekua, ...
 luki-: Lukiatxa, Lukizillo, ...
 muxarra-: Muxarratxa, ...
 otso-: Otsategi, Otsategitxu, ...
 potorro-: Potorroarri, Potorroatxa, ...
 txakur-: Txakurzulo, ...
 txarri-: Txarrisolo, ...
 uso-: Usategi, Usobekoa, ...

Adjektiboetatik eratorritako atziki eta aurrizkiak (zelangoa):

-bakar: Arixbakarra, ...
 -baltz: Ikobaltzaga, Zubibaltza, ...
 -barri: Etxebarri, Egiaetxebarri, ...
 -biribil: Saillabiribil, Axbiribilla, ...
 -eder: Zelaiederrak, Aixederra, ...
 -gorri: Etxegorri, Lurgorri, ...
 -andi: Atxandia, Maastegiandia, ...
 -ilun: Pozuilluna, ...
 -laban: Arrilabana, ...
 -luze: Landaluze, Saillaluze, ...
 -makur: Saillamakurra, ...
 -motz: Axmotz, ...
 -nabar: Axnabarra, ...
 -nagusi: Solonagusi, Axnagusia, ...
 -on: Larraona, ...
 -oker: Atxokerra, ...
 -txiki: Solobarrutxiki, Atxagatxiki, ...

-sakon: Subiltegisakona, Zabalsakona, ...
 -zabal: Solozabala, Larrazabala, ...
 -zaar: Torrezarra, Jauregizarra, ...
 -zuri: Etxezuria, Zurtzuri, ...

argal-: Argalbaso, ...
 eder-: Ederiturri, ...
 gorri-: Gorri-gorri, ...
 matxar-: Matxaerreka, ...
 txatxar-: Txatxaerreka, Txatxarre, ...
 zabal-: Zabalsolo, Zabalondo, ...
 zear-: Zearratxa, ...

Toponimiagaz zerikusia dauan batutako lexikoa (espazio geografikoa):

abadetxe, abaro, adar-erreka, aldapa, aldats, alde, alderdi, aldetxe, alborabide, andabide, andapara, argi, arlo, arkupe, arro, artezbide, aurbeera, auzo, auzodi, auzune, barren, basatza, baserri, baso, basobide, bazter, bedarleku, bedartza, benta, beresi, bestalde, bide, bidekurutze, bidezidor, bizitza, bizkar, bolaleku, bolatoki, bolin, botxo, burdibide/burpide, burre, buztin, buztindi, buztingorri, eguzkibegi, erreka, erreka-mustur, eleiz, ermita, erreka, errekarte, errekatxu, erromara/erromada, errota, ertz, estrata/estratza, etxalde, etxe, etxeatze, etxeburu, ezkina, galtzada, gane/gan, garai, gerizpeleku, goi, gorta/korta, are, aremune, aretza, arkidi, arri, arribola, arritxingor, atx, atxarte, atxulo, egi, erri, erribaso, erribide, orma, ibai, ibar, ibi, igeltseri, ikazleku, inguru, iraleku, itsaso, iturri, jauregi, kale, kantoi, karabi, karatx, koba, kontrasol, kukutz, kurutze, kurutzederro, laba, landa, lantzar, larra, lauune, leixibaleku, leixibarri, leku, leunada, leunune, leza, lezazulo, lorrintza, lupetza, lur, lurbarri, lurbeera, maila, mendi, mintegi, montor, mota, munarri, muna, mustur, naza, oinatz, oinbide, oinezbide, oinezko bide, ola, ortu, osin, palatu, patin, pika, portu, potongo, potxingo, pozu, presa, saila, saka, sakaste, sakon, sakondi, sakonune, sakosta, sasiarte, sastegi, sastraka, solo, suerte, taberna, teila, toki, tontor/tuntur, torre, troka, txabola, unada, unekada, urbide/ubide, uri, uriauzo, urlotu, urune, urzabal, zarratu, zatarri, zelai, zidor, ziikintzi, ziikizti, ziikiztiune, ziipilo, ziiporra, ziipotzi, ziipuzti, ziitzeri, zilo/zulo, zordanbide, zordunbide, zotazal, zubi, ...

Fitonimoakaz zerikusia dauan batutako lexikoa (fitotoponimoak):

arantzadi, artedi, gaztainadi/gaztainari, gurbiztidi, altzadi, otadi, pinudi, sagardi, urkidi, ziidui/ziitza-di, zintadui/zintxiri, ...

amezti, gisasti, gorosti/gorostoi, gurbizti, arexti/arextui/arixti, maasti, sagasti, ziikizti, ziipuzti, ...

gorostei/gorostegi, gurbiztei/gurbiztegi, arixtei/arixtegi, maastei/maastegi, maustegi, mintei/min-tegi, ...

eitza/iitza, idartza, gaztaiñatza, mailukitza, mintza, pagatza, urkitza, ziitza, zumetza, ...

ametzaga, amutzaga, eitzaga, elorreaga/elorriaga, gorostiaga, altzaga, idarraga, ikobaltzaga, intxaurraga, luzarraga, oeaga, piperraga, sagarraga, sarsaga, urkitzaga, zarraga, zumetzaga, ...

ametzeta, aritxeta, elorrieta/elorreta, gaztaineta, iraeta, leizarreta, sagarreta, zumarreta, zuzuneta, ...

ametz, amu, arantza, arkazi, arte, atxiko, azkar, bedar, beresi, elor/elorri, gaztain, ginarra, gisats, gorosti, gurbiza, altz, aretx/aritx, idar, ii, iko, ikobaltz, intxaur, ira, kainabera, laranja, leizar/luzar, maats, mailuki, makatz, maus, mimen, min, oe, okaran, orbel, ota, otabar, pago, pinu, piper, sagar, sagats/sarats, sasi, sekulabedar, urki, urretx, zarra, zii/ziipor, zil, zinta, zugatz, zumar, zume, zurtzuri, zuzun, ...

Oronimoak (lurraren gorabeerak eragindako leku-izenak):

Aldapa, Arbaillo, Arbe, Areaga, Areagakolanda, Aremuna, Arezabal, Arkotxa, Arriagane, Arri-labanaga, Arriluze, Arroa, Artetxelandia, Artza, Atxaga, Atxarteak, Atxulo, Axbiribilla, Basaguren, Basamuna, Basarte, Basotxuaga, Bedartzako sakona, Buztindi, Errekalde, Errekaondo, Ganbieta, Ganbiribilla, Ganeta, Ibarra, Ibarreta, Ibarrondo, Ibartxueta, Iturrialde, Iturriondo, Landatxubizkarra, Landeta, Larramendi, Larranona, Larraskoaga, Longa, Lorrekoibi, Luarreta, Lukizillo, Lurgorri, Mendialde, Mendibiribilla, Mendiguren, Mota, Munaondo, Munarri, Sakona, Sokatxa, Tiromuna, Txikoarriaga, Txuntxurra, Udondo, Ugalde, Ugarte, Urkuillu, Zabala, Zabalondo, Zearrantxa, Zelaia, ...

Idronimoak (uragaz zerikusia dauken leku-izenak):

Arterreka, Aumerreka, Errekatzu, Gaziturri, Iturriaga, Iturribarri, Iturritxu, Kandelaiturri, Lorrekoibi, Matxaerreka, Osinaga, Pozuaga, Txatxaerreka, Udondo, Ugalde, Ugarte, Urbieta, Uradariona, Urazandi, Ureta, Urgitxi, Urgorri, Urgura, Urzabal, Ustaerreka, ...

Fitotoponimoak (landarakaz zerikusia dauken leku-izenak):

Altzaga, Ametzaga, Ametzeta, Amezti, Amezti-barrena, Amutzaga, Arantzadi, Ardantza, Arexti/Arextui, Arextitxu, Aritxamieta, Aritxeta, Aribakarra, Arixpe, Arixpeta, Arixtegi, Arixtondo, Artzillaga, Artatxu, Artzilla, Azkarreta, Eitzaga, Elorrieta, Elorritxu, Gaztaiñadi, Gaztaiñalde, Gaztaiñatxueta, Gaztaiñatzarreta, Gisasti, Gokomaasti, Gorostiaga, Gurbizondo, Idarraga, Intxaurraga, Ikobaltzaga, Irabiengorrieta, Iraeta, Iraleku, Iramieta, Iruaretxeta, Leizarreta, Elorreaga (Lorréa), Luzarraga, Maastegia, Maillukitza, Makatza, Mimenarte, Mimenondo, Mintegi, Mintzazarra, Miruotabarri, Oiaga, Okarantxuetta, Otararra, Otandieta, Otazadi, Pagatza, Piperraga, Piñupe, Sagardi, Sagarraga, Sagarreta, Sarsatsaga, Urkidi, Urkitza, Urkitzaga, Urkitzaurre, Urrezilla, Zarraga, Zarrakoa, Zarratxo, Ziaalalde, Ziitza, Zintadui (Sintxiri), Zumarretako landea, Zumetzaga, Zurtzuri, ...

Zootoponimoak (abereakaz zerikusia dauken leku-izenak):

Artetxe, Atxanarrobaso, Aumerreka, Belategi, Beleta, Erlebaso, Erlieta, Idimusturra, Itxaspotorroatxa, Itxastxoriatxa, Lapalekua, Lukiata, Lukizillo, Mandabide, Miruotabarri, Muxarratxa, Otsategi, Otsategitxu, Potorroarri, Sardiñaiturri, Txakurzulo, Txarrisolo, Txorietxe, Usategi, ...

Odonimoak edo komunikazionagaz lotutako leku-izenak:

Aldai, Andiñobide, Arextuibi, Aritxetako zubia, Aterriko mailak, Benta, Bentabarri, Bentaurre, Bentazar, Bidegana, Bideganekoa, Bidekurtzio, Bidekerreta, Bidetxe, Bidezabal, Bidezarreta, Burpiedieta, Erdikobenta, Faraldai, Karabizarre-

ko zubia, Kurtziperioko mailak, Lapikolurreko mailak, Larraziñako bidea, Lorrekoibi, Mandabide, Portuondo, Trabesbide, Zubiaurre, Zubibaltza, Zubibarri, Zubieta, Zubiondo, Zumusu/Zubimusu, ...

Lurgintzeagaz zerikusia daukenak:

Andikosolo, Ardantza, Aretzasolo, Aurrekosolo, Barrukosolo, Bedartzako sakona, Bekortu, Bekosolo, Erdikosolo, Esparragea, Etxeaurrekosolo, Garategi, Goikomaasti, Goikosolo, Goitisol, Gortaeta/Kortaeta, Ikobaltzaga, Karabia, Karabizarra, Landaluze, Larragan, Larraona, Larraoneta, Larraskoaga, Larrondo, Lurbarri, Lurgorri, Maastegia, Mintegi, Munarri, Ogietalde, Ortua, Ortube, Ortuondo, Ortutxu, Otarra, Palatugana, Palatuondo, Piperraga, Portukosolo, Saillaluze, Solobarrena, Solobarri, Solobarrunagusi, Solobarrutxiki, Solobiribil, Solobizkarra, Soloburu, Sololuze, Solonagusi, Solotxiki, Solotxu, Solozarra, Suertetxikerra, Urkuillu, Zabalsolo, Zarratua, Zelaia, ...

Antrotoponimoak edo pertsonakaz (izen, abizen edo ezizenak) lotutako leku-izenak:

Abadetxea, Abadesolo, Abioren tokia, Aititasolo, Alardone, Alkortane, Amamasolo, Andramarieta, Andramarietazpi, Antonsolo, Atsosolo, Balentinatxa, Barberurenkurutze, Bartolosolo,

Batxibaso, Benguriena, Birjilanda, Birjilandape, Bixentesolo, Butroetxe, Dukebaso, Elbiraetxe, Felipane, Frailatxa, Fulgensoloa, Gatikena, Gerrekane, Gortena, Indarrena, Iparragirre, Joanlopetxena, Katxoena, Kontxaondo, Kristoren oiñatza, Luisena, Luisenarixti, Makuena, Maribarri, Mariortu, Markes-solo, Martinlanda, Matxinbaso, Morroskona, Muxikena, Ostiena, Patxosolo, Patxuelena, Paulogorriena, Perdiotxena, Petramuna, Pilarsolo, Sakristaueixe, Santiena, Sotaren basoak, Tioluisen soloa, Tionikolasen soloa, ...

Agiotoponimoak edo santuen izenakaz zerikusia dauken leku-izenak:

Andramarieta (etxea), Basigoko Andramari (eleizea), Birjilanda (ingurua), Birjilandape (itsasoko atxak), Birjinetxe, Gaztelugatxeko San Joan (baseleizea), Gibelortzagako San Pelaio (auzoa eta eleizea), Jandonemartin (sola), Jandonemartinalde (ingurua), Kristoren oiñatza, Kurtzeperioko mailak, San Esteban (baseleizea), San Kristobal (baseleizea), San Martin (baseleizea), Sanmartin-solo, Sanjoanalde (ingurua), Sanjoanalde (etxea), Santa Katalina (baseleizea), Santa Katalalinako zubia, Santa Ursula (baseleizea), Zumatxagako San Migel (baseleizea), ...

Iniaki MARTIARTU
2010eko jorrraila

